

# Jaunimas

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniems.

TURINYS: Žmoniškumo slenkstis. — Vaizdelis. — Auginkime draugijinę sąmonę. — Apžvalga: Saulė, mėnuo ir dainos; Motera stojasi šiandien gyvenimo vidurij; Balkano pusiausalis. — Pasikalbėjimai: Ar gali tauta išgelbėti Lietuvos liaudį? Ar galima Inkvizicią išteisinti? — Iš leidėjų-rašytojų pusės.

## ŽMONISKUMO SLENKSTIS.

Note tūlū mokslininkū gyvenimo pagrindas esās matēria su galia arba energīa. Ir sākoma neesā matērios be energīos ir energīos be matērios.

Pastarais metais pasirodē, jog matēria virstanti po tām tikromis sālīgomis energīa, o energīa sustingstanti ī matēriā. Todėl būk reikiā sakīti kazin kokī nežinomā dalīkā apsireiškiant tai kaipo matēria, tai vėl kaipo energīa. Jis kaip tik ir minimas pagrindas.

Iš tokio to pagrindo persikeitimo pareina visi fizikos ir chēmios reiškiniai. Istātīmai, kuriais jie stojasi, žinijai pilnai pažīstami. Ir geras mokslininkas gali beveik be jokiū paklīdimū pranašauti, kas pasaulij tose sritīse turi nusiduoti, kuomet īpatingos sālīgos pradeda veikti.

Kitokie īra dalīkai, žiūrint ī tai, kas gīva vadinama. Tše mokslininkai nuolatiniame svīrāvime ir spėjime randasi. Gīvībē nėra nutšiuo-

piama ir nėra tiesiog regima. Givibės reiškiniai nėra taip skaidrūs ir apsakomi kaip matėrios bei jos energijos.

Seniau buvo tikima, givibė teesanti tikrai įpačingas matėrios ir jos energijos apsišikimas. Nūdien labai garsūs mokslininkai mato tarp matėrios bei jos energijos ir givibės neišliginamą skirtumą. Givibės galia auganti nuolatai, matėrios energija nuolatai mažėjanti. Tame, kas giva, pasirodās pasistengimas vis givėsnium pastoti, tame, kas negiva o sujudinta, kuo veikiau liauties judėjus.

Berods ir taip mokinantieji mokslininkai tvirtina, būk visi giviai: augmenis, givuliai, žmonės, skiriantis visiškai tikrai nuo negivo pasaulio. Skirtumai tarp jų tėsā tikrai tokie, kaip tarp vienos eilės vieno gālo, jo vidurio ir antro gālo. Tvirtinama givulė esant tikrai givėsnium augmenium, žmogū givėsnium givulium.

Teisibė, kad nėra jau tik taip pažvelgus aišku, kur augmenija pasiliauja ir kur givulija prasideda. Taipojau tūliems nėra lengva išvisti skirtumą tarp givuliskumo ir žmoniškumo. Tatsau matiti kiekviename givulij, jog vieni jo apsišikimais turi būti vadinami augmeniniai, kiti givuliniai. Taipojau aišku, jog augmens pavidalas sustatitas iš "negivojo" pasaulio matėrios bei energijos, kuriā savo būdu apvertsia ir tvarko augmens esibė. O givulio kūne valdo givulio esibė.

"Negivame" pasaulije nėra tiek ivairumo, kiek "givamjame". Ivairumas žimiai didėja, kilant nuo

augmeniū lig žmoniū. Tik ivairumas nesiranda vien pavidaluose. Žengiant augstūn, žmonijon, reikia eiti ir gilūn. Ivairumas vis daugiau pasirodo givibėj, arba dār geriau sakant: sāmoningume ir sāmoneš turinije.

Sāko mokslininkai givibės žimīs esās jautrumas. Givas daigtas, užgautas, tuojau atsiliepia. Sis jautrumas labai didėja prisiartinant žmogaus laipsniui. Bet geriau pastebint, jis tikt irā kitoks givulij negu augmenij, žmogūje negu givulij.

Rodosi, kad givulio jautrumas prasideda apsišikstis, kur augstiausiasis augmeninis jautrumo laipsnis pasibaigia. O žmoniškasis vėl tše prasideda, kur givulinis pasibaigia. Todėl tūli ir māno, kaip tai buvo dāroma ir senovėje: givulis esās augmuo su givulium, žmogus — augmuo, givulis bei žmogus. O kad nūdien tūli mokslininkai tvirtina givė esant mišru daliku, tad reikētū išmaniti, jog augmuo sudėtas irā iš dviejū, givulis iš trijų, o žmogus iš keturiū ipatingumū.

Māza irā, kån akmuo ir visa augmenija žmogui tāria. Ir tām ligus irā žmogaus pasielgimas su akmeniu. Tikt labai iškiles žmogus tenumāno ir akmenij esant tån patšiā sutvėrimo galibe kaip visame.

Daug daugiau žmogui apsišikia augmuo. Tojo esimas irā jau visa pasaka. Ir žmogus atsiliepia i jā atitinkamu būdu. Bet ir su augmenium iškiles žmogus pasielgia kitaip negu žemasis. Daug daugiau jis atboja tojo givibe ir givėnimā. Daug geriau jis pajautsia augmens ipatibes ir jomis pasidžiaugia.

Nesuliginamai turtingesnis už augmenį irą gīvulis. Ivairiū-ivairiausiū smagumo ir nesmagumo jausmū jis sukelia žmogūje. Nekartā žmogus su gīviliu gīvena beveik, kaip su sau līgu. Gana dažnai jis ir jį žiūri kaip ir sau līgū priešā arba bitšiulī. O gana dažnai žmogaus pasielgimas prieš gīvulį prilīgsta visai plėšriūjų gīviliū pasielgimui prieš kitus gīvilius. Tik tame irā tikrai skirtumas, kad joks gīvėdis negāli taip baisiai kankinti gīvulį kaip žmogus. Išrodo todėl, līg ištikrūjų žmogus būtū tiktai esībē, kuriame gīviliū ipatībēs irā pasiekusios labai augstā laipsnī, taip plėšime kaip ir, priešingai, švelnume, bailume.

Bet irā ir žmoniū, kurie regimai visai kitaip apsireiskia gīviliui. Jie nežiūri ir gīvulį tarsi gīvulio, bet žmogaus akimis. Jiems, paveikslui, brangi kaip kiekvieno augmens taip ir kiekvieno gīvulio gīvībē. Netiki jie žmogū tām esant pasaulėje, jeib suvālgītū gīvilius, kad perdaug neišiveistū ir žmogū suėstū. Pajautšia jie gīvulio esībe kaipo jausmingā, nors ir netaip giliai ir sąmoningai jautšiantšiā kaipo žmogaus siela. Saugojasi tokie žmonės kenkti gīviliui, jį skausti. Žiūri ir jį kaip ir gyvenimo draugā ant žemesnio pažangos laipsnio. Ir pasielgia prieš gīvulį — žmoniškai.

Nekartā vienas arba antras irā jau mātes, kaip inirtes arklīs spiria ir žmogū, o žmogus supīkes, kad gāli apmaudu plīsti, muša gīvulį. O kadangi žmogus galingesnis negu arklīs, turėdamas visokiū

irankiū arkliui kankinti, jis gāli kartais ir apveikti inirtusi arklī. Tik retai taip nusiduoda. Ir tik tada, kad gīvulis mažiau — gīvuliškas negu žmogus. Nėsa, žmogui kankinant savo gīvulį, mes jo veikimā vargiai vadšime žmonišku. Ir mūsų paveiksle regimai kovoja arklio gīvuliškumas su žmogaus gīvuliškumu. Paprastai tad abu didēja.

Taip tūriamas išmintingasis žmogus kitaip pasielgia. Rods ir jame gāli sukilti apmaudas, kuomet arklīs jo neklauso. O apmaudas irā gīvuliškumas. Tik žmogus neprivālo jo atboti ir gāli arklī nuraminti, jame sukilusijį inirtimā nutildīti, arklī bešnekindamas, glostīdamas, trumpai, ir jį darīdamas "žmoniškā" intekme. Ir arklīs pastoja paklusnus. Žmogus arklio gīvuliškumui neleidē savo vidūje sukelti gīvuliškumo. Likosi žmogumi.

O paziūrėkime dabar, kaip žmogus pajautšia žmogū. Rodos kiekvienas numāno, jog pajausdamas kito žmogaus esībe, jis nejautšia tiktai, kad tše irā, kas gīva, kaip augmuo gīvas irā, ir ne tiktai, kad tše irā, kas gīva ir jautšia bei geidžia ir pasibaisi, kaip tai dāro gīvulis, bet kad tše irā toks-jau, kaip jis pats. Žmogus, jausdamas kito žmogaus esībe, aiškiai patiria, jog tame kitame žmogūje irā toki-jau vidaus gilībē, kaip jame, irā toks-jau nuostabus "as", kaip jame.

Žmogus nėra tiktai pasakelē, nėra tiktai nusi-davimas, bet tikra historia. Arba imdami kitā vaizdelį: jis nėra tiktai vandens duobelē, ne tiktai tvenkinelis, bet šulinis, kurio vanduo neišsemiamas.

Sulīginant su kitais gīviais, zmogus īra be-  
dugnis. Zmogaus esībē šaknēja neprimātomose  
gelmēse, ir īš ten īšaugdama jī nuolatai īra tur-  
tėjusi. Jos turtas īra ļausmingumas, sāmōningu-  
mas, sāzinē, īra galībē gīvenimui pasiaukoti.

Tik pasīziūrēkime ī viens kitā. Kas būtū  
mums īšrodes tiek širdingumo, tiek meilēs, tiek  
īšminties, tiek teisingumo, kantrumo, īr tt., kiek  
tai īra padāre kiti zmonēs! Ir kām galētume taip  
širdingai mīlēti, garbēj laikīti, kas galētū taip gī-  
vai īšvīsti mūsū teisingumā, mūsū doros apsīreīš-  
kimus, kaip mūsū artīmas, zmogus!

Berods galīma sakīti, jog nieks mūsū taip ļabai  
ir negāli īkenkti, kaip kits zmogus. Joks gīvis neap-  
kentšīa zmogaus taip ļabai, kaip jo priēsas, zmogus.  
Nekanta tarp zmoniū īra kartais gaisras, kurs  
lig dangaus sieka. Ira gana daug zmoniū, kurie  
ī viens kitā veikia visiškai tiktai, kaip gīvuliai.  
Tiktai tas jū veikīmas īra smarkesnis, skaudesnis  
kaip gīvulio, kadangi jis padidintas īra zmogaus  
galiomis, bet zmoniško nieko nesāko.

Bet zvelgdami ī paprastā šeimīnos gīvenimā,  
vis īšvīsime nors kiek zmoniškumo, kurī joks gī-  
vulis apreikšti negāli.

Vis dēlto tūli manīs, jog, paveikslui, zmoniška  
motīnos meilē tēra šiek-tiek īškilusi gīvulio mo-  
tīnos meilē. Ir sunku īra īstīkrūjū tojoj pastebēti  
zmoniškumo slenkstis.

Senovēs mystēriū mokīklū, taip Aigypte, kaip  
Graikū ir Indū zemēse, buvo īpatingas mokslas

apie zmogū skelbīamas. Buvo ī jī ziūrīma, kaip  
nūnai tai ļau dāro ir Airopos mokslīnīkai, būtent  
kaip ī sudētīnī gīvī. Bet senovēj jis īšrodē ne-  
sudētas tikt īš dviejū daliū, bet īš daugiau.

Buvo pirmīau pastebīmas zmogaus kūnas,  
kurs esās nutšiuopīamas, regīmas, o kuris turīs ir  
neregīmā, spīndantšīā puse.<sup>1)</sup> Tokiu būdu buvo  
zmogaus kūno dvejība: matēriā ir energīā, aiškiā  
īšmanīta. Ir buvo sākoma, kad pagal neregīmājī  
kūnā, kurs apsīreīškīa tiktai kaipo energia, taisosi  
regīmasis. Ira šīta zīnīa sveikātos pataisīmui ir  
īšlaikīmui ļabai svarbi.

Kaip antras zmogūje pastebīmas dalīkas se-  
novēs īšmintīgūjū buvo vadīntas gīvībe, kuri  
matēriā vartojanti ir tvarkanti, pasīnaudodama jos  
materīnēs energīos.

Ziūrīnt ī šītuodu dalīku kaipo ī zmogū, jis  
tebūtū tik augmuo. Bet pastebēkīme gerai: apie  
savo kūnā, tām gīvenīmo priētaisā, zmogus pa-  
prastai nedaugīau zīno, kaip apie kokio augmens  
kūnā su jo gīslomis ir sīvais. Bet tiktai kūnā  
turēdamas gāli zmogus šīame pasaulīje pareitī ī  
sūsīekīmā su kitais tame esantšīais pavidalais.

Tretšīas dalīkas, īš kurio zmogaus asmuo su-  
dētas, īra tat, kame nusīduoda jo pajautīmai, pa-  
linkīmai, geīsmāi ir troškīmai. Indū rāštūose šīs  
zmogaus principas vadīnamas Sanskrito zodzīu  
Kama. Ira tai gīvuliū esībē.

<sup>1)</sup> Sulīg. Lapkr. "Jaunimo" 1911. mt. rāšīnī: Persīkeitīmai  
kļausīmuose pasaulīui ir zmogui suprastī.

Pati zmogaus esībē esanti trejopa, taip sākant trejība. Zīmiausias tosios apsireišķimas esās tat, kas paprastai numānoma kaipo zmoniškumas, būtent mānīmo galia, valia, malonumas, ir tt.

Sitas zmogaus principas esās dalimi maišītas su geismū principu. Ir tat gālīme vadinti zmoniškumo slenkstšiu. Kuomet geismas viršū turi, zmogus pasirodo gīvulišku. Jeigu daugiau apsireišķia mānīmas, valia, sāzinē, tuomet zmoniškumas zmogūje vīrauja.

Māzumā pamāstīdami, išvīstame, jog nūdien zmonēs paprastai gīvena stovēdami tiktai ant zmoniškumo slenkstšio. Retai kas tegīvena jau patšioj zmoniškumo šventīkloj. Ko šiū dienū zmonēs ir nedarītū, vis jū veikimai kīla iš mānīmo sumaišīto su geismais. Net mokslininkas, kurio dārbas beveik vien sukasi mānīmo sritīje, nėra be geismo, būtent garbēs troškimo.

Visas šis senovēs mokslas mums vienok nieko nepasakītū apie pātī zmoniškumā, jeigu mes nebandītume jo išvīsti zmogaus gīvenime. Gražiai šiū dienū mokslas sāko, kad gīvas daigtas tuo skiriasi nuo negīvojo, kad matēriā savaip vartoja ir tvarko. Bet reikētū matīti, kaip labai skiriasi ir gīvulija nuo paprastai gīvo daigto. Gīvulis šale tojo apsireišķimo pasidāro dār tuo zīmus, kad visā, kas jām tiktai tinka, savespi traukia. Jis gīvena iš kitū gīviū. Tarsi kiti vien jām būtū sutverti. Visa matēria, energīa ir visa gīvībē, kuriā jis pasiekti gāli, tiesiog jame padingsta. Tikt kas jām netinka, išmetama.

Tas pasirodo ir zmogūje. Tiktai jame toks būdas maišītas ir su kitu visiškai kitokiu. Išiziūrėdami ī tājī, išvīstame minētām visai priešingā apsireišķimā. Pats zmoniškumas īra nusidalinimas. Jis nori visa, su kuo susitinka, netraukt savespi, bet savo esībe peršviesti. Visame gīventi, visa nešti, visa laiminti, tai īra tikrasis zmoniškumo pasistengimas.

Paprastai kalbama apie svetnaudībe ir meile. Kas per zmoniškumo slenkstī īra zenges, pamiršta svetnaudībe, pamiršta save. Jis gīvena kituose ir kitiems. Jo esībē īra spindėjimas ir švietimas bei teikimas. O jis teikia kitiems zmonēms, teikia gīvuliams, augmenims, visām pasauliui savo esībe, savo dvāsiā, teikia jiems meile. — Zmoniškumas īra veiksnīs visame gīvenime.

Berods nūdien jis dār nėra galingas. Nėra dār išauges. Ir tūliems toks zmoniškumas išrodo Dievībēs reiškiniu. Tuo jis ir īra. Ira tuo daugiau negu visa kita gamta. Bet tikrojo zmoniškumo neišvīsdami, toli dār negālīme išmanīti ir Dievībēs.

Zmoniškumas vos tebrēkšta. Zmoniū daugis gīvena tik vis traukdami visa savespi. Ir kartais rodos, jog ir visas pasaulis nepasotintū vieno arba antrojo geismū. Taip jie tik vien apie tai temāsto, kaip šī ar tātū pasisāvinus, šiuo arba tuo pasi-mėgus. Tikt kartais jie nudalina kiek ir kitiems. Tikt kartais suspindi jū akīse malonumo šviesa, širdingumo spindulis. O tai tik mažame namiškiū arba gentšiū skritulīj.

Bet ģra ir žmoniū, kurie, visai save pamirše, kaip koks šaltinis plūsta. Dalina savo išmintį, savo givibės pajautimą, tarnauja kitiems tvirta savo valia. Kad kiti pakiltų žmoniškuman, kad kiti peržengtų žmoniškumo slenkstį, vien tai jiems terūpi.

Nedaug jų sutiksime gyvenime. Bet kur jie, tše ir nuostabiai romu ir smagu. Tūli berods to nei nenumāno. Nēra tai toks paviršutiniškas dalikas. Vienātinē sālīga augštesniām žmoniškumui išmanīti, ģra, kad pātis pastojame žmoniškesniais.

*Vidūnas.*



Pajūris.

A. Braks.

## AUGINKIME DRAUGIJINE SAMONE.

Rodos jos prie mūsū ir būtū. Nors kalbama apie tautinį atgijimą, apie tautinį susipratimą. Tačiau dār daug mums reikia, jeib pavienēj mūsū sāmonēj atsispindētū nors šiek-tiek regimai ir draugijinē. O toli dār negīvename vienas už visus ir visi už vienā.

Pirm keliū savaitsiū mane aplankē vienas mokslinikas kitātautis, kurs gana gerai, rodos, pažįsta tautinį Lie-

tuviū judėjimā Lietuvoj. Isikalbējova mudu apie jį ir apie tūlū Lietuviū veikimus ir kaip veikti reikētū.

Mānē jisai, jeigu jį gerai supratau, kad "veikėjai" turētū daug daugiau gīventi tautai ir dabartiniām laikui, o ne tikt savo nuomonēms ir svajonēms. Tūli paveikslai, kuriuos jis prisiminē, rodā, kaip ir didi tautininkai bando tarsi nubausti draugijā mesdami ir net visai naikindami savo dārbā. Beveik atvirai reikalaujā, kad jiems už tautinį jų dārbā dėkoti reikētū.

"Aš jums tiek gero išrodžiau save skaitūdamas Lietuviū, parengdamas tiek vakarū, tiek rašiniū arba net knīgū surašūdamas, nors ir tūli ģra vertimai iš kitū kalbū ir tt., o jūs mane taip kritikuosit! Nieko iš manes nebusilauksit!" Taip tāria vienas.

"Aš taip labai paremiu šį ir tūn dalikā, esmi šios ir tos draugijos nariu, o jie ima ir išleidžia žmones su visai mūn priešingomis nuomonėmis! Gloda jų! Atsisakau ir gana!" Taip tāria kitas.

O tokiū ģra gana daug tarp Lietuviū. Bet tuo nesitenkina. Pradeda dār net griauti, kas kitū su didžiu vargu pastaīta.

Sākē minimas žmogus, Lietuviai taip pasielgiā, kadangi esā karštuoliais, kurie ilgā laikā aplinkibiū prispausti sau gīveno, nesirūpindami platesniu, draugijiniu gyvenimu. O rodos, tai tik tēra švelnus išteisinimas.

Bet nesvarbu ilgai į savo įdas žiūrēties. Daug geriau nors trumpai pamāstīti, koks ģra nūnai vīriausias dalikas, atsizvelgiant į draugijinį gyvenimą.

Rodos tai, kad kiekvienas, kurs kān darīti gāli tautos lābui, turētū pasidžiaugti, kad jām tai ģra lemta ir už tai labai dėkingu būti. Sau dėkos ir prizinimo visai neturētū laukti. Savo dārbo nestatīti taip labai augštai ir jo taip svarbiu nepadarīti. Dār tikrai svarbus dārbas nēra kiekvienām laikui ir naudingiausias. Nors toks dārbas palaiko savo svarbumā ir su

laiku pastoja naudingu. Bet prie mūsų tūli "tautiniai" darbai tikrai nėra nei svarbūs nei naudingi. Įpatysiai tie ne, už kuriuos laukiama pagirimo.

Visuomet turėtume pamąstyti, ar mūsų darbas, mūsų veikimas ir dera ištikrųjų draugijos, tautos pakilimui, paviršutiniškam ir dvąsios praturtėjimui; toliau: kas mūsų tautai būtinai reikalinga.

Nuomonės bus visokios. Turto ir apšvietimo, sako vieni. Kiti ir kitaip mąno. Minimasi žmogus prasitarė, būk tūli Lietuviai turė daug žinių, daug mokslo, tačiau jie esą tarsi be širdies, be drauginio pajautimo.

Tasai, rodos, atsirasi, kad moksimės daugiau viens kitą ir jo įpatybės pakeisti, išsivadėti kiekvienam prižinimui o lenktinuoti su viens kitu įnešdami į tautinį mūsų gyvenimą kiek galėdami prakilnumo, teisingumo, sąžiningumo, tvirtumo.

Kiekvienas turėtų auginti atsakomybę jautrumą prieš kitus, prieš visą tautą. Nei menkiausiai prasikaltimam prieš viens kitą neturėtume užleisti. Neturėtume, paveikslui, gaisrui vienas kito laiko niekais, norėdami tikrai pasiplepėti, arba, kad kur koks susiėjimas susauktas, turėtume nueiti tikru laiku. O kad kán kitiems prirengiame, turėtume apsakitu laiku visa ir atlike būti.

Ira tai tikt keli paveiksleli. Bet savo omenį minėtu būdu kreipdami, išlengvo pajausime, kaip išdils kraštai, kuriuos traukiame apie savo sąmone dirbdami su mūsų: kas bus mūsų už tai? ar bus ir gana dėkingi kiti Lietuviai? ar prižins mano darbo vertėbe? Ir tt. Kad taip neklausime, išlengvo visa žmogaus siela spindės į kitų gyvenimą ir sąmone. Ir tikt taip tepasidaris pavienė sąmonė platesne ir skaidresne. Nebus tiek traukimo savėsi, bet nudalinimo draugijai. Viens turės gaivinimo iš kitų, visą savo gyvenimą pašvesdamas jiems.

Tuo tarpu dar tik tėra silpna drauginė mūsų sąmonė. Per daug dar gyvename svetnaudibėje, savo patėių pasimėgime. Norėtume, kad visi šoktų pagal mūsų dū-

dele, nors išrėkėtū ji, kad ir ausis spengia. Per mūsų teatsimenamė tām, kas gāli būti kitū pakilimui. Nebūtū siaip mūsų raštijoj tiek niekingū rāstū ir vertimū iš kitū kalbū. Nebūtū tiek paikū pasielgimū ir apsireiškimū net laikraštisuose. Nenumāno tūli, kiek tuo jie žemina ir išpeikia ne tikt save bet ir visā tautā. Nepajautsia savo atsakomybės. Gīvena per daug savo mažume ir menkume.

Išsikime iš jo. Silpnais siaip pasiliksimė. Ir visi mūsų veikimai turės silpnumo ir kvailumo antspaudā. Nenorėkime valditi draugijos. Dar per daug tām esame vaikais. Norėkime tarnauti jai. Tuomet veikiau išsisime iš siaurumo. Ir išvīsime, kaip geriau draugijai tarnauti reikia. Pastosime jautresniais atsakomybei. laugsime į draugijos sąmone. Ir kiek jai tarnāve būsime ištikrųjų, tiek svers ir joje mūsų darbai.

Atsivėlgkime į prāeitį. Supraskime iš jos, kokia ĩra drauginė sąmonė. Ir žiūrėkime į āteitį. Kokia sąmone mes jai paliksime, kas bus iš mūsų gyvenimo ir naujoms kartoms.

Būkime kiek galėdami jautriai atsakā už kiekvienā ne visai gerā darbā, bet pamirškime visiškai, kad būtume kuomet tikrai patarnāve draugijai.

Vds.

## APŽVALGA.

Saulė, mėnuo ir dainos. Skaitėdami poemus įvairiose kalbose, neretai rasime, kaip tše svajojama apie naktį, kurioj mėnuo su "sidabrine savo šviesa" švietšia. Saulės šviesa ne taip širdingai išgiriama. Apsireiškia tame įpatingas dalikas. Senovėje skirdavos saulės ir mėnesio garbintojai. Šitie buvo imami kaip kokie nakties paukštšiai. O nūdien poemuose beveik vien skamba mėnesio liaupsė. Sako, kad net žmonių dainose tūlose

tautose ji apsākoma. Bet įpatinga, Lietuviu dainose dar nesutikau gėrėjimū mėnesio šviesa. Mėnuo berods menamas, bet daugiau pasidžiaugiama saule ir žvaigždėmis. Ira tai ženklas, jog mes saulėta tauta. Ir reikėtų mėnesio šviesos liūdnumā nusikratiti ir saulės šviesos linknumā savo sielose auginti. Mes Lietuviai tām tikroji tauta.

Motera stojasi šiandien gyvenimo vidurij. Gāl tai mūsų per daug pasakita. Vie-

nok regimai motros padėjimas virsta kitokiu. O tikrai tai stovi sánrišyje su tuo, kas seniau Geguzės m. "Jaunime" pradžioj Apžvalgos aiškinta. Žmoniū ákís daugiau negu seniau kreiptos í moteras. Iš jos pareina naujos žmoniū kartos. Ji turi būti todėl nešėja gívibės slėpiniū. Ji verta tīrinėjimo. Motroj gál bus išragautas arba išvístas gívenimo slėpinís. O rášoma apie já ívairiausias dalíkus. Vieni tvirtina jau kaip Tsínėsai, bŭk motra neturinti sielos, neesanti žmoniškas gívis. Nori já padaríti vien paprastu gamtos grumslėliu. Kiti vėl já státo labai augštai kaip kokiá Dievíbės apraišká. Dár kiti lígina já su vīru. Ir išeina, jog ji ne žemesnė ir ne augštesnė uz vīrá, bet kitokia lígios vertíbės su vīru. Ir abiejŭ uždaviniai stovi greta vienas kito. Ira tai beabejonės sveikiausias sprendimas. — Bet nevien vīrai žiŭri í motrá nudien kitaip negu seniau. Ir pátšios motros jautšiasi kitokiomis. Jautšiasi, jog gálintšios gívenime lígiu būdu dalívausti kaip vīrai. Ir mátome, kaip motros pradeda vis daugiau užimti vietas, kurias, rodės, tik vīrai tegálí pildíti. Laukininkai jau iš seno labai protingai íra padaline pareigas tarp vīro ir motros. O reikale vīras uzvaduodavo motrá, o motra vīrá. Motra nekartá

pati ária ir akėja bei sėja. Turédama laukelí, našlė su savo dŭkroms labai gražiai išsimaitindavo. Bet luomuose, kur daugiau mokslo reikia, būdavo kitaip. Vienok dabar motriškŭ mokítojų skaitšius auga kas diená. Motriška gíditoja nebe retas dalíkas. Dantininkės jau senai pažístamos. Advokatai-motros túlose žemėse taip-pat jau veikia. O posto ístaigose jau paprâte matíti motras kaipo valdininkes. Taip motros padėjimas virsta visiškai kitokiu. Ji pradeda vīro draugu virsti, lígiu būdu dalívaudama gívenime. Šitas motros svarbumo persikeitimas irgi daug padáro, kad šios dienos raštija tokia ípatinga.

Balkáno pusiausalis vis daugiau apsitraukia káro debesimis. Nori Turkŭ žemės pasiplėšti tai vieni ir antri ten valdá karáliai ir karaliukai. O didžiŭjŭ žemiŭ valdžios labai šnairiai žiŭri í viens kitá, ar nebandís vieni ar kiti jŭjŭ kokio krášto pasiimti. Esame berods paprâte, kad karŭ pavojus visai arti, ir nedaug apie jį bemástome. Bet nŭdien, rodos, jau vos išvengiama, kad Airopoj káro gaisras nesukiltŭ. Lai lemia likimas, kad būtŭ kitaip.

Fondui, Prŭsŭ Lietuviŭ moksleiviams šelpti surinkta ížegnotuvėmis Sileliuose 2,61 Mk. Gávome. Dėku. *Vds.*

## PASIKALBEJIMAI.

Nors turime labai daug dabar klausimŭ, í kuriuos dár atsiliepti ketame, tatšau ráginame "Jaunimo" skaitítojus ir toliau klausinėti ir savo nuomones išreikšti. Ketame ateitį daugiau vietas paskirti pasikalbėjimams ir išlengvo atsakíti visiems.

**S. Kv.** Ar gáli tauta išgelbėti Lietuvos liaudí? Jeigu gáli, tai kokiŭ būdu? — Atsakíti norint í tán klausimá, reikėtŭ išstisias knígas prirašíti. O dár abejotina, ar ir ístengtšiau parašíti, kas tikrai naudinga. Dár-gi reikėtŭ klausimas tvirtšiau aptverti. Reikėtŭ paaiškint, iš kokio vargo, iš kokio padėjimo norima liaudí išgelbėti. Rodos, bus maníta iš sielos ir kŭno skurdo, stokos, jeib ir liaudies žmogus pasijaustŭ žmonišku ir tuo apsireikštŭ. — Túli tiki, žmogus geriausiai gelbiamas, kuomet jám suteikta šiek-tiek turto. Bet išiziŭrėkime í liaudí, kán ji paprastai dáro turto turėdamá. Pasielgia kaip mazi vaikai. Valandele kuo pasidžauge meta tai í šalí jŭ jieško ko naujo. Liaudies žmonės išleidžia turtá niekams. Perkas visokius žaislus arba jį pralatrauja. Ó kad ir sulaiko, neturi iš jo tos naudos, kuriá turėt galėtŭ. Kaip su matėriniau, taip ir su sámonės turtu. "Liaudies" žmogus nežino nei vieno nei antro protingai naudoti. Todėl dažnai mátome, kaip "liaudies" žmonės ir vienaip ir antraip praturtėje skursta ir — kentšia. Ne turtas vienas padáro žmogŭ laimingu. Ne mokslo žinios atmintį surinktos, jį iškelia. Žmogus turi kartu būti ir ígijes

gáliá abiejŭ rŭšiŭ turtus žmoniškai vartoti. Ir apgailėtinasis liaudies padėjimas randasi lígiai tame, kad jos žmonės negáli, kaip sákoma, nei sulaikíti nei vartoti savo turto, nors jį sulaikítŭ. Tikrai imant jie negáli susivaldíti. Juose žmoniškoji galia: protas, išmintis, pasijautimas, valia, nėra išaugusi. Ir rodosi, jog tájá auginti, būtŭ liaudžiai tikriausia pagalba. Žmogus tuomet iš savo esíbės žemo, tai esti vargingo stovio išeitŭ. Bet negáli tai būti padároma, jám tiktai tepasákant, kaip jis pasielgti, o ko jis vengti turi. Žmogus íra tas gívis, kuriám nieks neduodama ir negál būt duodama díkai. Viskán jis turi pats ígíti. Kas žmogui díkai tenka, tas jam netinka. Viskas, kas gáli būti dároma, íra, žmogui progos duoti ir norá sukelti, kad pats paties pasistengimu galėtŭ išstokos ir skausmo. Ir ta proga neturi sulíginant su buvusiaja labai palengvinti praturtėjimá. Bet tiktai lígiu žingsniu su žmogaus žmoniškŭ galiŭ augimu. Geresnė proga pasipelníti duoda ir daugiau pelno. O kas jo sulaikíti ir gerai vartoti dár negáli, iš jo naudos jokios neturi. Todėl svarbu pirm viso, kad būtŭ progos turto ígíti, bet kad tikt pamažu praturtėjimas tebūtŭ



palengvinamas. Dirbdamas žmogus tik teaugina savo jėgas. Taip kūno, kaip ir dvasios bei sielos. Būtinai reikalinga abiejų turtų, o abiejų turtų gero vartojimo ir tikro naudojimo. Ir vieną įgūdami, žmonės turėtų šale to ir kitą pelnėti galėti, ir antraip. O toliau vienu jie turėtų galėti pasimėgti, kaip ir antru. Tokiu būdu išlengvo liaudies žmonės iškiltų į žmoniškesnį padėjimą. Trumpai nurodžius į viriausias dalikas: žmonės turėtų progos vienam ir antram (galvos ir rankų) darbui ir pelnui turėti. Geresnės progos teturėtų pomazu pasitarkinti. Vienos rūšies darbas teturėtų tikt atitinkamai užimti žmogū. Pagaliaus žmogui turėtų pasidariti galima vis geriau savo turtu pasimėgti. Matėrinis ir atminties turtai turėtų jām išlengvo vis daugiau derėti gilesniamis jausmams ir pasitenkinimams sužadinti. — Klausimas būtų dabar, po šitų paaiškinimų, ar tokias progas gali Lietuvių tauta savo liaudžiai suteikti? Rodosi, kad ji netikt kad gali, bet ji tai ir dāro, arba geriau sākant, pradėjo dariti. Ne visai sāmoningai, tatšau nors kartais pasekmingai. Mėginkime, kas

dāroma vienū ir kitū, tai ir suprasime. Negaliu šišon viso pasakiti. Bet vienā būtinai turiu kelti augštīn. Ira tai, rodos, svarbiausias dār dalīkas. Sakiau, jog žmogaus negalima išplėsti iš žemo jo stovio, jis turi iaugti į žmoniškesnī, tai esti į palaimingesnī. Vienok galima ir statšiai padariti įntekme į kitā, sužadinti jo norā, augštīn kopti. Padāro tai žmoniško dirbimo, veikimo ir gyvenimo paveikslas. Parodīkime liaudies žmogui, kaip mes kiekvienā progā naudojame metėriniam ir dvasiniam turtui įgīti, ir kaip vėl tāt turtā vartojame, kaip pasimėgstame juo ir kokiame sielos padėjime gyvename, ir jis, kiek tiktai numanīs, mus seks. — Tokia tai mano nuomonė apie tāt dalīkā. Gāli kiti ir kāt geriau pasakītū.

**Anti-Ragutis:** Ar galima inkviziciā išteisinti? — Nematau, kaip tai būtų galima. Ji griežtai priešinas Kristaus dvasiai. Taip, paveikslui, Kristus kartā sākė savo mokiniams, kurie norėjo, kad ugnis kristū ant netikusiųjų: "Ar nezinote, kokios dvasios vaikai jūs esate? Apštalas sako: "Kas Kristaus dvasios neturi, nėra jojo!" Vds.

### IS leidėjū-rašitojų pusės.

"Jaunimas" tegāli apsimokėti, kad jis turi 1000 skaititōjų. Lig to skaitšias reikia dār keliū simtū. Todėl rūpinkimės "Jaunimo" praplātinimu. Siaip jis varžiai galēs eiti naujais metais. — "Jaunimas" siuntšiamas į namus už 2 M. per metus, į Didžiājā Lietuvā už 1,25 Rublī, į Amėrikā už 75 Centus, pavienis numeris už 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. — „Jaunimo“ tām nesiuntšiamė, kurio adreso neišskaitome. Martin Aszmutat, Tilžėj, **Garnisonstr. 19.**